

T
a
r
i
x
t
é
m
a
r
a

Ç
e
n
d
n
u
m
i
n
e
y

**ÇIME'Yİ
ZAZALARIN BULUNDUĞU HER YERE;
ZAZALARLA İLGİLENEN HERKESE
ULAŞTIR**

ÇIME

Pésereké Zuwan u Edaté Zazayan
Journal of Zaza Language and Culture
Zaza Dili ve Kültürü Dergisi

VENGÊ SARÊ ZAZAYAN

Sıwat 2005
Amorı 1

Wendiş Seydo Nuştış Qaydo

Serbestiyê
Azadi
Özgürlük
Freiheit

**Şar' békıtab zé dewar bézuwano.
Kitapsız bir halk dilsiz davara benzer**
Seyda Ehmedé Xasi

ÇIME

Pésereké Zuwan u Edaté Zazayan
Journal of Zaza Language and Culture
Zaza Dili ve Kültürü Dergisi

Sıwat 2005, Amarı 1

Redaksiyon:
Ferhat Pak
Zaza Yaşar
Zerweş Serhad
Roşan Hayig
R.Kızılçubuk

Edres: ÇIME
Zeitschrift für Zaza Sprache und Kultur
Postfach 11 01 02
86026 Augsburg

Tel.☎ 0176-22084174
E-M@il: cime2005@web.de

Çime Bülteninin Amaçları

- 1- Çime`nin amacı yokolma tehtidiyle karşı karşıya olan anadilimiz Zazaca`yı yaşatmak ve geliştirmektir.
- 2- Çime, Zaza halkının sözlü edebiyatını, dilini, sosyal yapısını, tarihini ve dini inancını inceler ve bu konuda yapılmış incelemeleri yayınlar.
- 3- Zazaca`nın bütün yöresel sivelerini geliştirmeye çabalar. Belli bir şiveyinin ön plana çıkmasını hedeflemez.
- 4- Barışçı, yapıcı, çağdaş ilerici yönde yayın yapar.
- 5- Zazaların milli birliği için çalışır. Çime, Alevi ve sünisiyle bütün Zazaların yayınıdır.
- 6- Demokratik ve açıklık prensiplerine bağlı yayın yapar. Hoş görülü ve toleranslı bir kültür çizgisi izler.

xo germ kero, nafin cay miyan dı
goçini sına nay ra, na kena of of,
ax waxi u cay miyan ra finéra
bena tilo, nafin serrey cı koyeno
estraxana estraxana zi zew
sersoqi darda beno u no sersoqi
cor ra delxiyeno u yeno nay serre
ro. Ew na pirkekı dıha ne kena u
ne zi wena, herun dı mirena u
şına heqeyda xo ser. Wini aseno
kı a rozi nan u sola na pirkekı no
dinya dı bena pirrı, Qandé coy,
xo nésená mergi verdi bireyno u
mirena.

Roşan Hayig

Çabaxçur ra yo resm

Dodok

Zew lazekên do seykur beno. Maya ney çinêbena tenya piye cı beno. Piyê ney zewzyeno u dêmari ano ney ser. Na dêmariya ney, ney qe nêsinena ew tim dana ney ro. Cı rê tim xedır kena u wazena tahda u zılım, ney sera kemi nêbo. Rozê dêmari ney meskı kena pîrê mast, fekê meşker sıstı gîrêdana, ew ney rê vana bınırî. Na fekê meşker sıstı gîrêdana kî, mast cı ra bîrizyo ew na cı rê mahne kero u pîro do. Wexta kî na meşker kena pîrê mast u vana bınırî, elba masti zi pawey ney kena u vana: vana;` qaytey kî, wa pîsingi nêwerê` u dana pîro şîna dew miyan gegrayeni. No lazek meşker nîreno. A çeq dî pîsing yena elba da masti ser kî masti buro, no finê dî meşker vîradano u şîno pîsinger bîqewrno no kewno pîsinger dîmî u fetîlno. O miyanbeyn dî fekê meşker abiyeno u kuşî kewna meşker ser u mast pêro rîzyeno. No heta pey dî yeno meşker ser kî çiyê meşker miyan nêmen do. No hay ho keno vano: Ey wax dêmari do bêro mî ro do u mî merdaney bîfîno. Qandê coy, no tersan dê dêmari ra, no xo rê basqulê Homay beno u vano: "Homa boka tî mî zu teyrek kerê, ez xo

rê dar u beri ser ra, siyan u kerran ser ra, koyan u deştan ser ra bîpera u anîşa u vaza: Do do kusss Do do kusss Gemî ra gem, berri ra berri Gever ra gever bîpera u berrani(tabiat) ra bîgeyra. Homay ra basqulbiyayena ney bena qebul u no beno teyrek. No kerre ra kerre, koyan ra koyan, mergan ra awa ser ra perreno u vano: Do do kusss Do do kusss Dodok kusss Qandê coy, namey na teyreker dodok neyena pa. Şarê ma cı rê vano: Dodok

Mergê Pirkekê

Rozê zu pirkekî kena xo rê adîr wekero u nan pîpewzo. Wexto kî na kena Qîrs u Qal arêkero u bero adîrê xo acîfîno, destê nayguneno réx u ritik miyan ro u beno réxa. Na qandê pakkerdeni destê xo sawena estun ra u destê xo pa pa kero. Tî névanê Qelasdê estuni miyand dî pededayenda demaskuli dîma, nayré boll beno serd u na lerzena. Na dana pîro şîna kewna cay miyan kî

ÇIME

Pésereké Zuwan u Edaté Zazayan
Journal of Zaza Language and Culture
Zaza Dili ve Kültürü Dergisi

Nuşteyi	Nuştoği	
Wendoğe Erciyayéy	Redaksiyon	4
Kültür ve Yaşam Felsefesi.....	Roşna Feradi	5
Beyanaté Konseya Mileté Zazay.....	KMZ	7
Örgütlenme Sarhoşluğu.....	Faruk Iremet	8
Ma xo vira nékerd.....	Koyo Berz	12
Necmettin'ó veyndano.....	M.Çermug	19
Çözümsüzlük Aşılmış.....	Ferhat Pak	20
Leqmatik.....	Cihat-Kar	24
AY MI-Rİ.....	Zaza Yaşar	25
Wulato.....	Zaza Yaşar	26
Vizér Ewro Ewı Meştı.....	Zerweş Serhad	27
Piyabestiney.....	Zerweş Serhad	32
Khalo Gağano.....	Heyder Şahin	33
Lac-o dade yı.....	Zaza Yaşar	35
Beso Werzé.....	R.Kızılçubuk	37
Dodok.....	Roşan Hayig	38

Wendoêge erciyayey
**ÇEND QISEY SEMED
VETTIŞI ÇIME SER**

Verde çend wexto maye wazené namedé Çimeya bulten vejé, labré qismet ewro biyo. Embazéno (olvazéno) yeqiné şima hasıl bo k1, bé nuşten çiyé cay xu négeno u raver néşino. Ma né wazené tiyad qiseyi girdi bıkeré u misyoné xu gird keré. Zek verinané ma vaté; `` loxmeyo gird bur labré qiseyo gird mek.`` Waştışı ma kesiré yan zi zu (yo) qelfe vero vijyayen ew heme kar u girwi xudı qedinyen zi niyo. Ma ney rınd zanékı bol (zaf) embazé ma mesla kamiya şardé ma sero serey xu tewnené ew wazené zuwan u edaté xu vinibiyayenra bireyné. Ma zané ma desta imkani girdi çiniyé ew karo k1 ma kené beynelminel niyo. Winiyose destbera ma çendık k1 ame ma hend kardé xu sero bıgırweyé. No sodayma soday Seyh Said u Seyit Rizayo. No sodayma soday Zaza yado, no soday soday Ebubekır Pamukçu, Necmettin Büyükkaya u Yılmaz Güney`ano. Madé xebatté xud nefesé xu hera tepişé ew semedé gami çekerdena zuwan u kulturdé xu dostey u jobiniré

pasti dayen destra néveradé. Madé kar u guranayisé xud zur u botananra duri vindéré. Ewro roşberé ma hırg jewé cı cayéd doş bené. Péra duri vındené ew jumuniré paştı nédané. Labré saré ma zey vılıkandé isparıkan manené. En çetın şertand zi qandé serbestey neqebé vineno. Ek jew merdım zerida cıd teneké insaf esto, gerek hal u waziyetté milletta xuré bé veng némano, eyré wayır bıvijyo. Vini biyayenda sardé xuré bé veng mendenra pis u ar çiyé çiniyo. Zuwané ma bi vinise saré mazi beno vini u adet utoreyé mazi bena vini. Ma sené vajé no jew erezyoné zuwan u kultiriyo. Gerek ma verniya né erezioni tedbir bigiré u zuwan u kultiré xu né feleketira bireyné. Semedé né ciyan madé Tırki`ya piya gireneya xu bıdénustena Zazaki ser. Ma pilandé xura Zazaki ser ciyé pers kerdése ina vaté k1; ``zuwané ma kitabandı çiniyo`` ma zi qiymet bıdénuzwandé xuyé belek ki. Ey ki behdé mayá béré va névajé ``zuwané ma kitabandı ciniyo.``

Vızér Ayre, Piya, Zerqé Ewroy, Raştıye, Ware, Kormişkan, Zaza Press ew ewro Çime. Wa qewmdé Zazaya`ré xérli nehflibo.

BESO WERZÉ

R. KIZILÇUBUK

*Dewüzéno Reşberéno
Piya`y vengé xo da sima
Werzé xo ser péro piya
Lezé Zazay kewto ma.*

*Alewiyo sünniyana
Tétewrbé zey birarana
Na ceng cenga Zazayana
Wa biterso Tırko mara*

*Keko dayé niyo wüna
Beso rakewtena şima
Xortané xo bıkerıla
Wa bireyo Welaté ma.*

*Tapa Budrani maraya
Né kewto ez ayaya
Lezé mı Tırkiyayo
Ez xorté yé Zazaya*

*Éyék siné rayda şari
Wendo sere zey cındari
Biyé tebek zey dewari
Zey nağırdé yé Hesrani*

*Welat bindesté Çaçan`id
Ema kewté rayda şarid
Zey çerçiyo yé etari
Biyé tırşıkçiyé şari*

1.Gulan.2003 lerzé Çabaxçur.

reyna îşaret kena: pencere kena a, cunena ra.

Reyne yeno qehwî, dadê yı vuna: Tı kênâ dî ? Çı îşaret da tı ?

Lacêk vuno: Dayê pencera kerd a, ca ra.

Dadê Lacêk vuna: î nawase tı-ra vato "bê kêye ma!

lacêk dono ra . Şını uwnîyenu bêr yımı akerdo.

Şını zerrı, şını bêr wadî kenı a, kuen mîyon cilu kênâ.

Yo pules tevera gêrenı.

Uwnîyen, bêr tevêr hunîyo akerdı, Pules vono: Eceba çıra ber ho a-kerdo?

Şını zerrı kênâ o Lacek pîa zerrı dê, geno, beno, keno hews. Dadê lacek uwnîyena lacî ye nîomê. Yo tutêk vêr hewsî ra gêren, kênêk sarê xu vêr pencere-ra ana tevêr.

Kênêk vuna: Dê bê ez yo zerd dona tı, şu vêr ay qehwî, biqêrî, vac: "Qehweçî, adır kot qehwî !" Ez yo zerdêk dona tı.

Lacek şınu, qêrenu. Dadê lacêk kuena ay lacêk dıma.

Vona: Dê meşu ! Tı çıra îna va ?

Vono: Yew kênâ hunîya/ha hews-ıda , mı-ra va: " Şu, îna vac!"

Dadê yı şına purn, yo çuwalêk nun gena, şına hews. Qardîyon-ra

vona: Tı musadı kênî, ez non bena xêr xu-rî kena vıla.

Dona ra, şına zerrı, non kena vıla, Peynı dı şına wadey Lajêk o/u kênâ. Non dana yîmî zî, kıncon xu vecena, dona lajêkî ra. Lajek kıncon dono xu-ra kuen tever.

Şını cay babî kênâ, vono: Çıra şıma dadê mın-o kênâ pîa eşt hews? Babî kênâ vono: Laje o kênâ hunê hewsı dê.

Pîa şînî, babî kênâ ownîyen pa.

Dadê yı vona: Ya merdım qanun şıma înawo ?

Şewa bîn, ez omeya, şıya kê tı, bîya mızafir tı.

Pules ome, ma berd, kerd hews. Edaletê şıma îna wa?

Vono: mı nêzonên. Pules mı-ra va, "Lajek o kênay".

Ca-dı hurdîn pîa ken' tever.

Ca-dı hurdîn pîa ken' tever. Ceza dono pules, pules ken zerrı. Dadê Lajêk vona: Hal-mesla îna ya, laj' mı kênê tı-ra hes-kenu.

Kênê xu bıdı laj mı, cînê tı çîniya, ez tu gena.

Ağa qerar duno cı, vuno "temum" Cînêk Ağê gena,

Ağa-zî kênê xu duno lajêk.

Vêwı kênî, pê murad xu beni şa.....

KÜLTÜR VE YAŞAM FELSEFESİ

ROŞNA FERADİ

Hiçbir insan, ana dilini konuşurken duyduğu hazzı bir başka dilde duyamaz. Ana dil, adı üstünde, insanın doğuştan devraldığı en değerli mirasıdır. Bu mirasın içinde kültür ve yaşam felsefesi vardır. Edinilmiş bir birikim olarak ana dil, kazanılmış ikinci dilden ya da dillerden farklı olarak insanı yakın çevresiyle, doğayla, dünyayla, giderek, evrenle uyumlu hale getiren, onlarla uzlaştıran önemli bir araçtır. Yaşamın başlangıcıyla varolan dili yapay olarak üretmek, geliştirmek, yaygınlaştırmak neredeyse olanaksızdır. O, insanla, insanın oluşturduğu toplumla iç içe gelişir. Gelişmiş bir dili konuşan bir topluluk nasıl durağan olmazsa, gelişmiş bir topluluğun dili de durağan olamaz. Dil ve insan, bir bütünü oluşturan, karşılıklı etkileşim içinde –interactive- oldukları sürece yaşamlarını sürdürebilen iki canlı varlık gibidirler. İnsan olmasaydı dil olmazdı. Dil olmasaydı insan olurdu; ama, adı insan olmazdı

herhalde; bitki gibi, toprak gibi, taş gibi bir şey olurdu...

Bu bağlamda dil, insanın bireysel ve toplumsal yaşam güvencesinin temelidir. Ana dil ise, herhangi bir dilden farklı olarak, insanı sosyalleştiren ilk unsurdur, ve yaşama çok şey katar. Ana dil, onda birleşen insanları, duyguda ve kültürde yoğunlaştırarak huzur içinde ortak bir yaşamı paylaşmaya yöneltir. Toplumsal bütünlüğün, bireysel ve toplumsal mutluluğun; yaşam içinde uyumun ve uzlaşmanın sağlanması için ana dilin önemi tartışılmaz. İnsanlık tarihi, ana dillerini yaşatamadıkları için çöken toplulukların kara sayfalarıyla doludur. Bugünün ileri toplumlarına bakıldığında, 'dil birliği', hemen hepsinde, ortak bir payda olarak öne çıkar.

Ana dilimiz Zazaki, bir doğa dili olmaktan kurtulmak, çağdaş diller arasında yerini alma yolunda zorlu bir süreçten geçiyor. Aydınların öncülüğünde gelişen bu sürecin, gelişen her toplumda olduğu gibi bizde de sancılı geçmesi doğaldır. Çünkü merkezi 'otorite' olamamış toplumlarda, merkezi bir dilin oluşması güçleşir. Her dilin çevresinde, genellikle kültürel zenginlik olarak görülen bölgesel farklılıklar sunan diyalektler, ağızlar vardır. Egemen olmayan,

baskı altındaki dillerde bu olgu, akıllıca yaklaşılmazsa, birliği bozucu, yok oluşun başlatıcısı olabilir. Bunun önüne geçmenin yolu, bütünlüğü bozucu çabalar içine girmekten geçer. Bu da, ancak temelleri sağlamlaştırılmış kimlik bilinciyle sağlanabilir.

Zazaki, geniş Kuzey Mezopotamya coğrafyasında konuşuluyor. Tarihte bir devlet olmamış Zaza dili, coğrafi uzaklık etmenine bağlı olarak farklı gelişme süreçleri yaşadığı için, biçimsel dönüşümler yaşamış olsa da, özgün yapısal özelliklerini kaybetmemiştir. Zaten, tümel anlamda bir yok oluş yaşanmadığı sürece farklılıkları uzlaştıran temel özellikler her zaman canlı kalacaktır. Bu temel özellikleri işleyip, farklılıkları uzlaşma noktasına getirebilmek için ortak kimlik bilincine sahip çıkılmalıdır. Yok olma noktasına getirilen dilimizi bu acı sondan kurtarmanın tek yolu kimliğimizi sahiplenmekten geçiyor.

Zazalar, yaşadıkları dar bölgelerde, daha çok egemen dillerin ve kültürlerin

yakıştırmalarıyla farklı tanımlar içine alınmışlardır. Zazaki, herhangi bir dünya dilinden farklı olarak, üç aşamalı bir baskının altında olagelmıştır; evrensel kültürün, Türk devlet egemenliğinin, ve konuşulduğu bölgelerde daha ayrıcalıklı durumda olan Kürtçe'nin... Bu nedenle, daha çok dıştan dayatılan zorlamalarla Zaza halkı ve onun dili Zazaki, çeşitli adlarla anılır duruma gelmiştir. Bölgelerin çoğu kendini Zaza diye tanımlarken, bazı dar bölgelerde, egemen dış güçlerin yedeğindeki işbirlikçi kasaba merkezli ticaret *erbabi*, kendini 'ak'lamak kaygısıyla bu halkı farklı tanımlar içine almıştır. Örneğin, Çewlig taraflarında Zazalara yapılan *Kırd* yakıştırmasının kasaba merkezli bir yakıştırmaya olduğu, halkın kendini Zaza olarak gördüğü biliniyor. Yine Dêrsim'in kuzeyinde bir kısım Zazaların *Kırmanç* olarak anılması, hatta, kimi çevrelerce, bunun bir ayrılık gerekçesi gibi alınması, öze yabancılaştırma çabalarının ne denli derin olduğunu gösteriyor. Bundan elli altmış yıl öncesine kadar, Çermik kasaba yerlisi, Zazaların karşısında Kurmancları '*Qerekürt*' diye adlandırıyordu. Bu tanımlama, Kürtler arasında, ayrıca *Kara Kürt*

Eke bira sono diarê waa xo, eke dara/halo rinde derê, cire zern beno, eke halwaxtı rake zaf rınd niye, a asme de; gozu, qağu, bosmeci, bulxır, den tey benê.

Vanê; Zeyiya çeyiya çimê xo madero. Heqa daêki, ma u piye daê ki cian (emeg) do.

Lac-o dadê yî,

Zaza Yaşar

Yo lac beno, Yew zî dadê yî bena, lacek ezewo, çirê pê çoy qayl nêbeno.

Lacek şino îstasionê tîrun, uja yo tîrun yena.

Uwnîyen yo keyna hunî ya tîrunî da. Lajek uwnîye keyna ra , keyna zî uwnîyena lajêkî ra, zêr kuênî yobîn. Wexto tîrun leqena şına, kênek yo kağıd nûsena o pencere ra erzena, lacek kağıd geno, şino kîye.

Vunu:

-Daye, mı êr yo keynek dîya. Nışt tîrun şî, ez zêrr kotu aye. Wexto şî, in kağız mı-rî eşt warî. Kağız lacî xu-ra gena, wunena.

Wunena, vona: Keyna va:"Dewe mı filon dew-a. Bê dewe mı, tî yenî dew, qehwêk esto, wever

qehwî di kîye babî mîno. Tî yenî uja, ma yobîn vînênî. Aw lacêk o dadî xu şînî a dew. Şînî zerey qehwî, nîşenî ro.

Dadi Lajêk vuna: Şu sêrî qehwî ra bıgeyırî, Waxtı-g lajêk şino sêrî qehwî, keyna vecîyena sêrî sekû, yo gulêk kena xu dest, îşaret duna lajêk, lajêk duno ra şino qehwî..

Dadê Lacêk vuna:

Tî kênek dî ?

Lacêk vuno, Mı kêna vîna.

Dadê Lacêk vuna: Kênek çı îşaret da tî ?

Lacêk vuno: yo gulêk keyna destid bî, muet mı, ya şî zerrî

Dadê yi va: Tî şu mîyon kêver(baxçe) yını, aya yena uja şıma yobîn vînênî.

Lacêk şını uja dî vîndenî. Kênek bînek kuena erêy, Lajêk şını huna. Kêna yena uwnîyena lacêk şîyo huna. Kêna duna ra şına kîye.

Lacêk benî hîşar, kênek toyê çîniya, yenî qehwî. dadê yî vuna: Tî keyna dî ?

Lajêk vuno: Mı nêdî.

Dadê yî vuna: Qeyî tî koti ra ?

Aw ruc vîndenî, sêr-sıway reyna şını sêr qehwî. Kêna

Dewê Pulemuriye ke nej-diye(verba) dewa maderê. Î dewu ra Bardağçiye ra Musaê Use Doy u Hemedê Weliye Mirji ra kay kerdenê. Gegane ki lacê Ali Qemeri yani tornê Aliye Memişi kaykerdenê. Hemed hao dewa Têrzani Pune dero. Musê Usê Doyi ki hao Erzingan dero. Qemer par şî rest heqiya xo. Hemki Qemer xalê mî bi.

Mordemo ju kuno thîlqê Alîki; na mordemo ke beno khal(Alîk) manîke unceno sare xo. Dustê çîmu, juki dustê pîrnîke de manîke qule kerina, ora dîma ki uncina sari ser. Cêra ki hêrdîsê nano riye xo vera, beno juyo de kokîm. Fatîke kîncanê xo kena pay, leçege erzana xo ser, miya xoraki şale gîre dana, cor deki tac nana sarê xoser. Fadîke genca mêrde/mêrikê xo kokîmo. Alîk u Fatîke ra sonê çêwu/ kêya, ron, thoraq, ardu, çay, seker danê arey. Eke na çîmi ke da arey, vengaxortu çênu/kêna danê, benê piya pozenê, piyaki wenê-sîmenê. Ora dîmaki kîlamu, lawuku/deyran vanê. Rozê-dî roci hîni wenê, sîmenê kaykenê. Roca hireyîne eke çîmi vêşeri mend, î çîmi benê çewo ke teur feqîro danê dinê.

Alîk'be Fatîke ra xoke pîşt têra, eke verende şî çê/kêye kami çêver/kêber danê pure, wayîrê çêyi/kêyeyi çêver/kêber keno ra(rakeno). Alîk u Fatîke ra verba arey(ayre) kaykenê. Ju xort ki, çîm verdano cîniya khali, her geyim de reye qurçki beno Fatîke re. Seke xort qurçki beno qena Fatîke re, Khal hêrs ra sono xort serke puredo. Uşîra xo keno ra rast dano xorti re. Xortiki hêrs beno dano Kahli ro(Alîki ro) Khal pa sono(Bayîlmîs beno), gîneno hardî ro. Cîniya xoki dest kuna pa ke hasar bo, khal hasar nebena. Cîniya Khali ero ağıwe(auke) cêrena/gêrena, eke riye Alîki ra kuyo sale Alîk hasar bo. Hama cîniya Alîki auke/ağıwe nevinena. Teseliya xoke kuna sona palê serê Khali de kena ra/rakena corde mîji verdana ra kokîmî serke va hasar bo.

Ebe na kay Alîk beno hasar unciya ebe cîniya xora piya kîlamî, lawuku/deyru vanê. Wayîre çêyi/kêyi halê xo ser ano çî dano dine. Asma/Menga Gağani de bîray kune ra rau sonê diarê waanê xo, dine re çîmi tey benê.

diye bir kesimin varolduğu anlamına gelmez. Bu tür yapay ayrımları aşmanın en etkin yolu, üst kimlikte birleşmekten geçer. Oysa biz, başta kendimiz, yangına körükle gidiyoruz; bu anlaşılır gibi değil. Bazı çevrelerin, bu durumu inanç farklılıklarının çerçevesi gibi göstermeye çalışması için bir diğer *talihsiz*

boyutudur, ve *masum* bir tercihmiş gibi geçirilmemelidir. Önümüzde, çözüm bekleyen bir halkın sorunları, yok olmak üzere olan büyük bir dilin geleceği vardır. Herkesin bu gerçeği göz önüne alarak şapkasını önüne koyması; bir değil bin kez düşünmesi gerekiyor. Bu, tarihi bir sorumluluk ve yurtseverlik görevidir.

BEYANATÊ KONSEYA MILETÊ ZAZAY KMZ

Nezdiyê ser u nîmo ki, rosnber, welatsinayox u demokrasi Zazaya; peyniyê mişore u malumat dayen u girotenra tepya, virajyena kongeryê xoyê mili kerdi temam. Kongrey ma zerewesey miyandi demokratik, germey u birayena ame viraşten. Kongrey ma en mesela verdi zi ard çîman ver u mişore kerdenra né tersa u né rema. Xebatê ma namedê Platforma Dersim/Zaza dest pékerdbî u Kongreya tepya qerardê azayana namey xo bedîlna u Konseya Miletê Zazay napa. Semed(serva) viraştena kongra, imbazê kî, cefa verd u tedbiri viraştena kongra giroti, berxudaribê.

Efkarê umumi zano kî; hadre kerdena gurenayîşê ma sifte; miyabeyndê Hereketa Sarê Zaza, Piya (behdo Piya; Hereketa Sarê Zazay miyand cay xo girot), PSD, Réça Koministiyê, ronsnber u demokrata dest-pékerd. Péserameyenda dîdid (2.) misore kerdena taslaqa sero, PSD muhalefet kerd u bé danîsdê Komiteya, namedê komiteya programê xo internet élan kerd. İkaz kerdana komite zi qal négirot. Né çiyana tepya Komité azayîna PSD vîndarna. PSD zi zew beyanname vilakerd u komitera abîrya.

Komitey ma xem nékerd, cesaret u emeleya xoya karê xo devam kerd. Ma raşteya cî vazêse, hadre kerdena Kongred emegê imbazê Réça Koministiyê zaf ravêrd. Réça Koministiyê kongred zi cay xo girot u heta rojda soynizi mişore

miyanra néabiryay. İna waşt k1, keraré xoyé behdoyéni, imbazandé xoya piya pédi mişore bikeré u dima k1 bídé. Kongre ra tepya ina zu beyanname kerd vıla u qeraré xo kerd eşkera va; ``ma komitedı ca négené, labré ma né kari; piyabestena welatheskerdoxé u roşberé Zazaya vinené`` ma namedé Konseya Mili Zazay (KMZ) né imbazandé xoré semed(serva) né çıyan tesekür kem.

Kongrey ma iradey zaf delegan temsil keno. Né rojand proğramé Kongrey zazaki u zewmbina zuwanadı biro nušten ew odo vıla bo. Na gama k1 ma çekerda, gamédo tarixiyo, ma pastidayena rosnber, demokrat, emele u

Örgütlenme Sarhoşluğu

Faruk İremet

Örgüt: Ortak bir amacı ya da eylemi gerçekleştirmek için bir araya gelmiş kurumların ya da kişilerin oluşturduğu birlik, teşkilat yahut tesekküldür. Diğer bir ifade ile, bir kurulusa bağlı alt bölümlerin tümü veya kurulusu meydana getiren unsurların/parçaların bütünü şeklinde tarif edilebilir.

En basit ve ilkel örgüt strüktürü:

- 1- Yönetim
- 2- Ajitasyon grubu

dewijandé xo pawené. Bır-siyo(mevzi) k1, ma qezenç kerdo, sifte é Mileta Zazaya u péro miletta bindestano ew dismené ma kolonyalisté Tirka; 1920, 1925, 1938 dé oxbeto k1 ardo miletta ma ser, qetl kerdé u sürgun kerdé, inarézi sila u cewabéndo rındo. Semed rınd u hewl ravérdena kongra ma diwanirizi zof tesekür kem. Kongrey ma miletta Zazayaré u péro mileta bindestaré imbarik bo.

Wa weşbo biraryina miletan
Wa weşbo semed lejkerdena serbesteya Zazaya

Wa weşbo Konseya Mileta Zaza (KMZ)

Wa bimro Kolonyalizma Tirka

3- Halkla ilişkiler

4- Fikir emekçileri

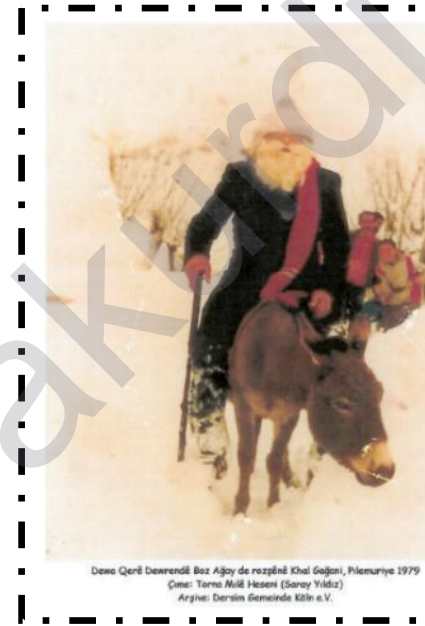
gibi bölümlerden oluşur.

Örgütlenme ise; ortak amacı güden bireylerin ya da kurumların bir araya gelerek, ortak olan bir veya birden fazla amaca ulaşmayı hedeflemesidir. Bireyler örgütlen-meye gitmeden önce ortak hedefi amaçlayan ve aynı çıkarları gözetleyen kişilerle ortak bir çalışmayı başlatırlar.

Bu faaliyet zamanla plan, prensip, ilkeler ve programlarla güçlendirilerek ve ardından bir

Vatoği: Yemê Têrzani ra; İmamê Baği, İmamê Suzaliye u Xaskere, Bardağçiye ra torna Aliye Memişi Ejma, Uşenê Baği u xanima xo Zerde

Nustoğ: Heyder Şahin

Dewo Qerê Dewrendê Baz Ajay de rozênê Khal Gağani, Pîlanuriye 1979
Çimê: Tero Nîlê Hesenî (Saray Yıldız)
Argîhê: Dersim Gencinde Kîlîn e.V.

KHALO GAĞAN YANKİ ALIK U FATİKE

Gağan namê ju asme/menge wo. Na asme de juyo de kokım u ciniya xora çêwu/kêya ke fetelinê/gêrenê coke ra vanê, Khalo Gağan yanki Khalê Gağani. Yani Kokimê Gağani

Khalo Gağan hesabo khan ra(hiciriyo yanki ju hesabê de saranê İranızano?) 30 yanki 31 de (hesabo newe ra 12-13. 01. her serre de) Bıçike pojina. Ju darık kenê zerre/miyande na bıçike. Bıçike kenê hurdi, qede wayire çêyi, qede mali, qede miymani, juki çêde qede herkeşi vecenê. A sewe de, darık qede kam de ke vecina, a serre riskê di werino. Yani u darık eke qede meyman de ke veciyo; a serre, sarê i çêyi riskê miymani ra serre viarnenê ra/raviarnenê.

Darık ke kamci qede de veciya; Nuxriye(teur pilê domanu) çêyi darık cêno/gêno beno erzeno gora mali yanki erzenê axure. Eke darık ke est zerre axure yanki est zerre gome mali vanê; “Sanıko Suvan, Memıko Gavan” . Sanıko Suvan, Memıko Gavan ni hurdemena wayire maliye. Hama ez hin zanenane ke Sanıko Suvan wayirê çêyiyo, Memıko Gavan wayirê mal naxıriyo. Nine mordem kokımu ra pers kero.

Roza ke bıçku pozenê, a roze bıjereku, daniu ki pozenê.

Khalo Gağan de roce necerino, qurban sarenebırnino. Roca de jiargiye niya.

Ebe kefu kay ravêrena.

Meştı: Meştı selayaté Zazayano,
Zazayan destıdı, ekı paştı bídé
qeyretı bıkeré, taqet u demané go
godı bıvisné. Merseli díha rıhat u
qolayı rew şına raveyi. Dahka
rew seré go gena, guni tayni
rıjıyena, zırar u ziyan zi tayni
beno. Ya serbestey, ya zi mergi.

Ey Zazay

Zu(w)an ma ho benı vin..!
Ma se kênı ?
Ayi g' hê rakote, ayıne aya
kerin....!!
Hemekes-ra vacin nızdı-dı çılê
ma şınî huna..
Ma tarî-dı se kênı ??

Zaza Yasar

PİYABESTİNEY

Hesran, Çermug ewı
Soyreg`ra

Amed, Piran, Darahéni`ra
Semsur, Alduş ewı Samsat`ra
Garpét, Palo u Gıngımı`ra

Ma qebul nékemi bındestey
Ma do weşkeré Serbestey
Werzı Sur`k raşané govenda
Ceni u camérd péro tétewr

Pısat çıné bo çuweana
Qaloç, zengen uhuweana
Kardiz, gınçer ugordeiana
Piyabesté, pírodbe çoğana

Ma qebul néemi bındestey
Ma do bigiré serbestey
Werzı surık raşané govenda
Ceni u camérd péro tétewr

Ĝorasan, Selim, Eleşkirt`ra
Zazayı piyabesté hurgı cara
Gemra, Dewra ewı sukanra
Roşnber seyda mektebanra
Veraroj ewı peyarojra
Rojakewten u rojawanra

Dersım, Erzırgan, Tercan`ra
Koçgiri, Pilémur u Perteg`ra
Qıj u pil ewı kokımé Dımliyan
Hayigi u haydaré é de Zazan

Weş u şéna Welaté ma
Réz, réç ewı şopa é dé ma
Kormışkan`o roşané ma
Édeb u édeto érbeyé ma

Zerwes Serhad

kongre/toplantı ile ortak amacı güden bireylerin ortak kararı ile tüzük hazırlanır ve üyelerin oyları alınarak hayata geçirilir. Böylece örgüt kurulmuş olur. Hemen burada su gerceğin altını çizmek gerekir: Plansız, programsız ve amaçsız örgütlenme yoktur ve olamaz. Örgüt/Örgütlenmenin temeli insanoglunun en ilkel dönemine kadar dayanır. Bu sosyal varlık, insanın toplumsal hayata geçmesiyle birlikte; avlanma, sigınma ve korunma ihtiyaçlarından kaynaklanmıştır. Yani örgüt-lenmenin temeli askeridir, tak-tikseldir ve belli bir amaca yöneliktir. İlkel toplumda ava çıkan beş, on veya yirmi kişinin birlikte çalışma gücü göstererek avlanması, ilkel bir örgütlenme olup günümüzde de hala özelliğini korumaktadır. Örgüt/Örgütlenme, hiç kuskusuz sadece bu yazdıklarımla sınırlı değildir. Örgütlenme aynı zamanda devletler için de geçerli olan bir kavramdır. Bir devletin organları olan; parlamento, hükümet, yargı, cesitli kurum ve kuruluşlar adeta birer örgüt görevi görmektedirler. Yani parlamento örgütü, hükümet örgütü, yargı örgütü vs.. Bunlara dahil edilebilecek daha birçok yapılanmanın varlığını biliyoruz. Örneğin; memur, işçi, işveren,

yazar, gazeteci sendikaları, insan hakları, çiftçi, esnaf, avcı, nakliyeciler, ticaret dernekleri vb. adlar altında oluşturulan organizasyonlar da birer örgütlenmedir. Çünkü bir amaca yöneliktir. Bir örgütün değişimi sadece örgütü değil, ait olduğu çevreyi ve toplumu da etkilemektedir. Bu etkileşim hem ekonomik hem de politiktir. Zaza Forumu'nda 05 Haziran 2002 tarihinde yayınladığım "Örgüt ve Örgütlenmenin Temel Şartları" başlıklı yazımdan bazı bölümleri, yararlı olacağı düşüncesiyle asagiya aktarıyorum:

Bir örgütün hızlı gelişimi sunlara bağlıdır:
1- Üyeleri ve elemanları dinlemek ve onlara kendilerini anlatma imkanı sunmak.

2- Çevreden gelen sesleri dinleyip analiz etmek.
3- Üyelerin kendilerini geliştirmesinin şartlarını oluşturmak ve yeni ufuklar yaratarak birlik yaratmak.

4- Yeni araçlar ve yeni fikirleri denemek ve tartışmaya açmak.

5- Ortaya çıkan veya çıkabilecek problemleri siddete basvurmadan çözümlenmek ve üyelerle birlikte çözüm yollarının analizini yapmak.

Bir örgütün bu çalışma tarzı ile birlikte deneyeceği bazı yollar vardır. Bu yollar ana başlıkları ile:

1- Politik strateji

2- Politik taktik

3- Politik operasyon şeklinde tanımlanabilir.

(Sözkonusu yazının tamamını su adresten;

<http://f25.parsimony.net/forum62148/messages/4198.htm>

okuyabilirsiniz)

Zaza toplumu (kirmancıyla, dimilisiyle, Zaralisiyle, Vartolusuyla, Dersimlisiyle, Sivereklisiyle, Bingöllüsüyle, Gegerlisiyle, Mutkilisiyle, Diyarbekirlisiyle, Harputlusuyla, Erzincanlisiyle vd.) her ne kadar henüz ortaya çıkarılmayan eski bir tarihe ve zengin bir kültüre sahip olmuş olsa da, Zazalık adına örgütlenmesi oldukça yenidir. Yeni olmasını aynı zamanda çocukluğun emeklenme dönemine de benzetmek mümkündür. Son yirmi (20) yıllık süreç içerisinde, örgütlenme amacıyla çeşitli kesimlerde çabalar

gösterildi, adımlar atıldı. Zaman zaman birlikte çalışıldı ve bu arada ayrışmalar da yaşandı. Bu birlikteliklere çeşitli isimler verildi. Ayrışmalarda kimi çevreler, kendi saflarına “taraf” çekebilmek için eski sol geleneğin taktikini kullandı. Yani, dar grupçu anlayışı tercih ederek, kendi siyasi çizgisinden olmayan Zaza toplu-munun bireylerini “ajanlar, işbirlikçiler, sağcılar, dinciler vs.” şeklinde karalamayı adeta mubah gördüler. Son dönemde de bu olumsuz tutumlarını sürdüren bazıları; “ben sağcılarla, dindar-larla nasıl yan yana gelirim, nasıl bir arada olurum?” gibi ifadeler kullanmaya başladılar. Bunların geldikleri geleneği ve örgütsel çalışma tarzlarını biliyoruz. Hala 30 yıl öncesinin sloganları ile hareket ediyorlar. Bu tavırla nereye kadar gidebilirler? Zazalık adına hareket eden ve Zaza toplumunun iç yapısını bilmeden, örgütlenme/dayanışma için herkesin “solcu” veya “sosyalist” olmasını temel şart kabul eden bir zihniyetin ne kadar başarılı olabileceğini

Êmr kılmo, rayi ew meseli dergi u bariyé, zewbinazi péro çiy êşkeryo. Kam kî wazeno wa gôrê wujadı cah bîdo gô, wa hetan wujayen şîro raveyi, Êmr nesl ewî Êsl u cînsé ey (inan) do wujayınan sero bîhesbiyo, ``ġetayi, kemaneyi, çewteyi u ġeleteyé merdîmi merdîmireyê`` belkina weġtên do kılma kes peyi qahriyeno, gazincéno ewî inciraġeyi anceno, dima zi weġtên yeno kî péro çiy zi ravéreno, şîno. De kes (merdim) pé reyeno, hîma Êmelandé péjewbinan nérreyeno. Qısaya veréndé Zazayan esta vané; ``camérdan solîġê, hezar qor(qat) se serr Êmrdé Bénamusey (gewşegey) vérériya``.

Dahka u mersela Zazayan do ewî fikrê ma do miheqeq rojên seré gô bıgîro, çımkî ma heqliyé dahka zi raşta, verniya maya mara zeyidê rîhdé ma aya asena. Belkina tayné pırayini do zırar ziyân ewî derbi marédé, o zi ravéreno keso kî hukmoki bışo Zazayan vîndarno çînyé. marédé o zi ravéreno. Baaqlé mayé zi ma serredî desté mayén zi maya verenan vaté; ``kesî desté camérdan nétîpîşté, nîmeté nîmeté ma zi kesîra milé gô néronayo kesîra beġtî newaşto. Ê

atîşté kerdîşté ewî zanayîşté bî gôya hetan ewro ameyî ew ma resnayı ewro. Tengî mefiqiryé, kîlm mefiqiryé, çiyô kî cemaat u şelîġî miyani nîno ewî névayîyeno zi mekeré kî, meştî rojî şîma (kjesî) pa néşemayé bışenkî gô sîtar bıkeré u gô bı şefkîné, bîleheqra kesîré ġedr mekeré kî şîma zi rojî biro ġedrî néviné. Pîlvatîkandé pîlandé ma esta vané; ``kesîya rew rew leji mekeré weġtano kî mecbur manené zi zerri peyi (kesî) meveshné, zewbinan çiyonkî to destîra kené vîni`` Şenê se tîm u tîm vîrazé, labré qe maşahîné, meştîré delîl bê, mîraso herrbîyetey vîyardé.

Kılmekrra.

Vîzêr: Şarê ġerîbî paştîya Zazayan şîkîttî, taqetê cî bîrîna, ware u wîrte Zazayan vîla kerdî, gôrê kerdîmî ġîzîmkar, destîrmayî u koleyî ewî bîndest kerdîmî, ġîrotî bandîrdde gô.

Ewro: zi Zazayî qandé serbestey u ġoserbîyayenî ew qandé Welatê Zazaîstani, fina atresîyayé éyê arébené péhetekî. Pîyabesténé, qelfey u gulbangeyî vîrazenê qandé reyayîşté gô.

bikeré, derdandéré u béçaranré dreman bé. Labré wuni névjiyayi dem vırrıya é zi pa vırrıyayi u zeydé gozandé amnaniya duzdı u waredı şeçiyayi biyi vılayi. Meğsedé ina rewı bolı bı, vijiyayi duz, néweşıya inan beliya, edeb u edeté inan ewı éyar u érbeyé inan rındıkı bol rew bellı bı.(gerekam kam çıçıyo? Kam wazeno sebıkero? Fikré kami meğset kami, emelé kami, çendéno rındı vijıya meydan) zewbina hewna şardé Zazayandé inan destra bol, bol inaré ğeyi béanté. Çımkı zuré gırdı bohtané gırani çebiyayé, çebiyené werte. Ewro éyé hetan tayınara hogış bené, derrandé vengana vera lıngı veşateyé warwayi éyé vazdané. ``Çıyo kı baaqıl ufıkırdé merdımiy niyino éyé a luwer fetılne u kewné cı dımı`` Allah cınanré baaqıl u fıqr bıdo. Zewbinan inanré sevajım kı, destberan ma zi heme çiyi ninankı ma zi werzımı cınanré derman bı mı pırdı bı mı, star bı mı u meşté zi Allah gırdı. De hima ma waşt kı, é gengez u belengazan, ımbazé kı no nezdiyé 15- 20 serro kı ma pé sılasnené(naskené) é werzé pay u feké ğo akeré dahkaré wahér bıvijyé, vengé ğo berrı bıkeré, vajé kı; ``hey la sebiyo o yo sebeno, şıma hewnw ewro

werrışté, saqan serı, şıma nézanén şıma çıçıyé? Ğet, réz, réç, şopa şıma beli niya, awa şıma zelal niya, şımayé lınci çekené kaman? Kamanré gere kené u wazené kı bohtani kamiyané? Éy bo la bışermayé, la cadé ğo dı ronışe, feké tepşe, şımayınré beso, dıdıryın zi mekeré``. Welhesıl zeydé hiré meymunan, meymenetıza ina zi vijıya meydan.

MEŞTI

Vızér wuna ravérdı, ewro zi o yo wuna rayi şıno, meşt zi Homa gırdı. Kam kı dost u ımbazo se wa rojé veror rojén raveyi biro nezdi. Beno bırayé ma, qewmé ma ew şaré Zazayan beno wekili wahéré Zazaybı. Né ékı kam kı, wazeno ma vero, şardé Zazayan vero bıvijyo werzo pay qe zi ma duşnedı wazeno wa dız bo, qemé ma niyo. Çıyo kı, madı kemi bo ewı vınbı çiniyo, sanqıla na dar bııra madé şıré juwnaki.... Pilvatıkénda Zazayan esta vané; ``Desté inané inana, desté mayé zi maya`` dahini derréki kami kı çıçı yena se wa bıkerı, wa ğo peyidi néwuniyo, ef zi nékerı.

yakın tarih çok net bir şekilde bize gösterdi. Zazaların sagcıları, dindarları ile bir araya gelmeyip de ne yapacaksınız? Şimdiye kadar ne yaptınız, bundan sonra ne yapacaksınız? Dünyadaki değişimi artık görmek gerekir. Uzaydan, bilinmeyen gezegenlerden yaratıklar ithal edip, hokuspokusla hemen bir çırpıda onları "sosyalist Zaza" kalıbına sokmanın imkansızlığı ortada. Bu durumda, Zaza toplumunun sosyal, dinsel ve kültürel gerçekliğini göz önünde bulundurarak yeni politikalar üretmek zorundasınız. Kürtlerin Avrupa gazetelerine verdikleri ve taleplerini içeren 200 imzalı ilanı okuduk. Altındaki imzaları incelediğimizde; sagcı, solcu, dindar, laik, ateist, alevi, Sünni, kadiri, naksibendi vb. gibi her renkten Kürt yazar, sanatçı, siyasetçi isimlerle karşılaştık. Demek ki bunlar amaçları için ön koşul ileri sürmeden rahatlıkla bir araya gelebiliyorlar. Ya biz? Birbirimizi karalamaktan başka ne yapıyoruz? Topu topu her biri on (10) kişilik olan bu "Zaza örgütler" in (ki bu örgütlenmeler içinde iki kardesten veya dört akrabadan oluşan örgütlenmeler de mevcut) olusturduğu kadrolarına baktığımız zaman; siyasi strateji, siyasi taktik ve siyasi operasyon

gücüne sahip bir kimseyi görmek nedense mümkün değil. Hiç kimse, bu belirlememden Zaza hareketini küçük gördüğüm anlamını çıkarmasın sakın. Ben sadece yetersizliklerin çok korkunç olduğu bir dönemi yaşadığımızı dile getirmeye çalışıyorum. Zaza hareketinin, Zaza tarihçilere, dilbilimcilere, sanatçılara, araştırmacılara, yazar ve çizerlere ihtiyacının olduğu bir dönemden geçiyoruz. Çünkü bu dönem Türkiye'nin Avrupa Birliği'nin okeyini aldığı bir dönemdir. Bu dönemi, Zazaların daha güçlü bir çalışmayla ve dayanışma içerisinde karşılaşması gerekirken, iki veya beşon kişilik bu örgütlenmelerde daha şimdiden koltuk kavgası başladı. Nedir, ne oluyor beyler, neyi paylaşamadiniz? Dar çevre içinde olan bir insanın dünyası, sadece o ilişkilerle sınırlıdır. Alacağı yeni haber, duyacağı yeni seyler olma-yınca, kisi, bozuk pilakları dinlemeye devam eder. Yazan, arastıran ve Avrupa'da dogup büyüyen gençlerimizin "örgütçülerimizden" çok daha bilinçli ve çok daha olgun olduklarını

gururla ve iftiharla dile getir-mek istiyorum. Okuyan ve çeşitli alanlarda uzmanlasan gençlerimizin göstermiş olduk-ları olgunluğu, eski politikacilarımızda ne yazık ki bulamıyorum. Politikacıların yazı-larını okumak bana yeni şeyler kazandırmıyor. Ki onların politik sacmalıklarını okumaya zamanım da yok zaten. Dost-larım bazen arayıp, "senin de ismini anmışlar" diye haber veriyorlar. İnanın o zaman bile umursayıp okumuyorum onla-rın yazdıklarını. Çünkü bu ki-silerin yazdıkları belli ve Zaza toplumunun yararına olan

hususları içermiyor. Örgütlenme sarhosluğu, siyasi denge-sizliği yaratır. Hergün aynı kişilerle, aynı kişilerden oluş-turulan ve "ismi var cismi yok" türünden içi boş yeni "örgüt"lerle, amacımıza asla ulaşamayacağımızın bilincindeyim. Yapılması gereken şudur: Zaza halkının tüm kesimlerini kucaklayacak yeni bir politik tavırda karar kılarak, yepyeni bir çizgide bütünleşmek ve ülkede legal alanda yapılması gereken çalışmalar için bir an önce ciddi adımların atılmasıdır.

NECMEDDİN BÜYÜKKAYA

MA XO VİRA NÊKERD
1943----1984

Koyo Berz

Verê ney newêş seri, 24-01-1984 dı Necmeddin Büyükkaya,dı hepsidê Diyarbekiri di ame şehit kerdenı. O ma vira nêşino u tım do zerida ma dı u virdê ma dı ro. E, e ixbar bibi. İsveç ra ageyreno Türkiye niageyreno, kışta embazandê cı ra, dostandê ci yê

partiliyan ra, ray embazandê ciyê parti ra ixbar beno Hükmatê Tırkan rê. Ema qandê çiçi, qandê çi semedi. E, e, ma zanê semedê cı akerdeyo u wertedıro. Qandê kı inan his kerd bı, pede vetbı, nezdi ra Neco do mesela Zazayan bigiro xo dest, mesela Zazayını bıvino.

kı, tayni zi meştirê éyé geyrené pungal kı goré cah bigiré cah bıdê go, tayni pırani zi qandê/semedê meştı éyé mirasé tewelité Zazayan dima.

= EWRO =

Vızerra hetan ewro, ewro zi fina ki bol(zaf) bol berxudar bo kı, go heme babeta şana meselda Zazayan ver resné ewro. Çı heyfo kı, éyé kı hezar babet u incırağa arébyayi ewı arédayi péserı éyé qulpé kı qe çiyén a acı destı nékewno kı Zazayan bıkeré vıla, kuma cı qelfeyé cı ewı gulbangeyê cı bışahtıné (sanki no meram u mırızı verinayo kı, né gıyanın u bébeğtan pizedı biyo) ewro taynan riy tadayo, tayna go dayo akıştı, taynan werğan anto go serre, tayni pıranan ziğ o nımıto miyaniki wazené kı bınkı rayı şıré, taynan zi qağu u meraqé cı qediyayo, tayni zi rındı kı éyar érbeyé cı rew vıjıya meydan. Vatışé Abubekır Pamukçu ewro jew jew oyo vıjyeno meydan. Çıyo kı vatıbı péro raştı u heqıqetiya ewı helıbı, çımkı eyı şık berd bı u zanayé kı do ewro wuna rayı şıro. Ma mecbur niyé kı pérkınré verva cı bıvıjyé ewı cıré cuwabı

bıdımı. Ma vızér dendi kı go eştı érdı , sadıl vıjıyayo, çınayışe mahsulı zi meştı şardé maréyo.

- 1- Ewro éyé kı gazıncéné, meştı édozi belkına bınalé
- 2- Ma çendé véşı bé ewı bızeydiyé, wuni bızané kı, madéo hendé peyi bıqhıriyé u peyi bıgazıncıyé.
- 3- Kam kı sekeno, kam kı sevano, kam kı seni şıno; wa goré wuni bo ewıg o wuni bızano, wuni rayı şıro.
- 4- Wekil, wahér ewı mesulé Zazayan wağ o bızano; şaré ma zi rewı, berreyı eyı zano u sılasneno.
- 5- Şaré Zazayan en şaro çetinıra jewo
- 6- Ekı zuwané ma hetan ewro ameyose, o zano hetan u hetan rayı şıro, go raveyi bero.
- 7- Dehkaya raştı peydı bımano zi, dima fina ki seré go gena, kewna cemeat u şeligi miyan.

Vızér tayınanra ma çiyén pawité(posté), ma qay vaté belkına édo zıdahkaré paştı bıdê, paştı bıvıjıyé, wahéreyı

sebikeré serreyé go kotidiro, kamcin siyerrí go serrero dé. Merdımáné peğilan u ğincıkın daheni nézanayé kı sebikeré, hezar babeta geyrayé mahneyi kı, la qe néšené kı çiyé birijné u bıřahtıné.

Heténra kutıké hukmatan (awayé ewı gefı wendé, heténra zi kutıké éyé kı hewna bé hemdéna u ğıřména lawayé. Hewna né tayni nébiy bi kı, tayni kırtéyi zi dıma vijiyayi u çebiyayayi werte go kutıko ğurégı hesabnayé u zanayé). şari cıré vaté la ``şıma- tı wunayé ``ina- éyé zıĝ o wuni qebul kerdé, eh dem u dewr wunabı, vaayé kami ameyé se, ey-ina wuni o babeta nihayé go vaayi dayi, gozé go wuni vaayi dayé). Miyabeynra bol néravérdéı né wunayınan hal u medezé go diy, mahşé go vına, çılaya cına peysé, taqeté cı biriyıya, cıdı nekme némendı, şari miyand biy rezil u rısiyayi.

Cay élemati çiy zutıkta go sero ronıştı. İna ğoya qen esta zanayé. şar dik bı, é wunayini varıgi biy, ina dıma zana kı no wunayo, lengé zereji tavadı asey biy. Her herda ğoya finé kewno lıncı. Labré ne tum u tum serrenayo kı éyé ğapeyéné o dekewné lıncı

miyanddı manené. No hal u mede ğeylé serri ramıtı. Coka né wunasınanı néverdayé kı, dahkay u mesela Zazayan sero mışore bıbo kı, Zazayi biré a go, go hesiyé, aya bıkı rojë rewı rojë ravey bıatrésyé gamé çekeré, raveyi řıré, mesela go sera bıkuwe şaran miyandı go seri bé. Serbest bé ewı goré wahér bé. Hetana kı teli hewadayı, çal u çuğuri wederiyayi rotoĝı u rořyayoĝı qediyayi. Miyabeynra émri ravérdiy dahkeyi ğırd u werdi ravérdı.

= PİYA =

Wegtano kı 1987 ıdı péseroka Piya vijiyayé weĝta zi imbazi zeydiyayi ewı roj bı roj bimımı véři de weĝtan zi rahmeti Abekırı zanayé ewı eşkera vaté kı; `` labré né péro dahka u meselda Zazayandı raştı u herrbi niyé`` Çımkı; eyra asayé ey zi vinayé. Hendé incıraĝeya u niçareya arédayé péser, dıdı qat zi tayni zalıman wařté kı halin u çalani rıhat, rıhat vıla bo, taynan ğırweyé go veté, taynan zi ğoré hewına go pa ardé, taynaizi ğoré geyrayé sıtar bé, tayni zi name u nani dıma kewtibi rayı. Tı névané

İnan fahm kerd bı o do zazayini ser bıĝırweyo u koké xo aşano. Zazacını ser hend ğırweynayena cı, qısey Zazayeni komkerdena cı, qısebend hadre kerdena cı veng nébi. Semedédé é çıyan, mexsedédé é çıyan estbi. Namey zazayan kar ardenı, zıwandé Zazayan ser ğırweynayeni, Zazacını kerdeni, Zazayan zaza name kerdeni, Zazaki nusnayeni u wendenı niyameyé hesabdé inan. İnan pede vetbı, zazaki nusnayeni u wendena Neco'y veng niya u vernıdı a do bol çıyan bı xo ya biyaro. İnan wasté kı Zazay tım peyeteıya inan bıkeré, inan dıdı sıré, xo inan sero bıhesıbné u é zi gonıda inan ser xo ré siyaset vırazé. İnan tım wasté Zazayan xo ré kar bıyaré u qandé meselandé xo inan xo ré siper keré. Nê çı heqıqeté na rasteyé u hewna zi é yé domnené. İnan tım wasté kı Zazay masa inan, semşêre inan bê, inan dıdı řıré, inan vero siper bê u é inan xo ré kar bıyaré. İnan wařté kı Zazay inan ré tım koleteı bıkeré u é inan xo sero name keré. İnan tım wařté kı serehewadayenané Zazayan xo sero bıhesıbné u gonıda inan ser xo ré siyaset vırazé. Qandé coy niyameyé hesabdé inan jew vajo Zaza, yan zi Zazay řarêno u řarêdo xoser

bıvıno. İnan Zanayé bê Zazayan é hiçé. Eger hiç nêbê Zazayan ra fek vıradané u inan serbest verdané wa raya xo weçiné. Qandé çıçı meselandé Zazayan vero bené bend. Tabı semed akerdeıyo u wertedıro. Xo ré kar bıyaré u xo vero inan siper keré u goniya inan bancé. İnan wařté kı Zazay qandé inan bımiré, qandé inan şehid bê u é zi gonıda inan ser forsi bıdı xo u sereıyo pa berz keré. İnan akerde akerde Zazayan ser xo ré hesab u siyaset vırařté u serehewadayené inan xo ré kerdé mal. Qandé coy nêwařté Zazayan xo dest ra vejé. Cora, kê kı qalé Zazayan, yan zi Zazayını, kúltür u zıwandé Zazayını kerdé hıma lıncı eşté cı, é bı xayıneya, miteıya, Merdımé Tırkan name kerdé u cıré qülpı vinayé. Na ju kar u zenaté inan bı u hewna zi nê kar u zenaté xo ramené, domnené. Wa cıré bımbarek bo...!

Seni inan serehewadayena řêx Seıdı, a é Dersimi xo ré kar ardı u kerdı malé xo, wařté kı zey inan bol çıyané Zazayan u heme řaré Zazayan malé xo keré u xo ré cı sero politika bıkeré. Nê çiyé wıny wařtêné inané en ğırdı, hewné inan u kayé inané en ğırdı bı. Gonıda Zazayan sero siyaset vıraştenı ilkeyé inané en ğırd bı. Tarix dı tım

u tim inan Zazay xo rê kar ardê u hewna zi ê yê anê. E, e, ê tay taynan fahm kerd bî, his kerd bî Neco do nezdi ra dawa Zazacîni bîvino u vajo Zazay ne Tîrk, ne Kürd, ne Erebb, ne Îrani u ne zi çînayê, şarêno (mîlletêna) u şarêdo (mîlletê da) xosera u tekeldê kesi bîndî niya. Înan Neco weş sînasnayê u zanayê o do nezdira bîqîro u vajo Zazay şaro, şarê do xosero. Neco bêters bî, bî azîm bî. O dobra dobîr şîyê meselan ser. Destê xo beştê çîçî o xo dest ra nêviradayê. Çîçî tepîştê o cîkerdê. Tersê cî çîyê ra çînê bî u kesîrê mîl nêronayê, qandê coy îxbar bî. Eger îxbar nêbiyayê inan gîştê xo boy kerdî bî, o do biro u şîrê ey zey kavîrana tepêşê. Kam nê çîyan rê emel keno. Ey bî serana sinorê welatan ravêrnay bî, sinorî dîrnaybî u niyamebî tepîştênî. Çîrê wexto kî Awrupara ageyra ame tepîştênî?. Ey bêterê, bêterê bendî, neqebî ravêrnay bî, sinorî dîrnay bî u raverd bî, ey nêşayê a şîyayena xo ya Tîrkiye ravêrno? şîma nay rê amin vanê, bê îxbar o biro tepîştênî. Kesê kî na juwerî rê amin vajê, ê çorşmey xo nêvînenê u kor famê. şîma zanê îxbarê cî zi kîştâ embazandê ciyê samîmîyan ra bibî. Hewna kî o

nêşîbî ey sîrê xo xeylê ray embazandê xo rê, embazandê xo yê parti rê vat bî. Qandê coy inan zanayê. şîma do vajê nê kamîyê? Mehmed-Ahmedî, Cemal-Celîlî, Hesên-Hüseynî, Nedîmî, Heyderî, Paşay, kemalî, Xocay, Mahlîmî, Sekreterî, Partîya A, partîya B, partîya C, Silvanîzî, Sêwregîjî, Mardînjî, Diyarbekî-rîjî, qîsey mî inan rê roşnberî, nuştoxî, alîmî, şovenîstî, herwîna u dîha u dîha. E, e inan îxbarê cî kerd bî. Qandê kî inan nêwaştê Zazay şar birê sînasnayenî, şar birê qebul kerdenî u kameya xo xo dest finê. Înan nêwaştê Zazay zi zey şarandê binan dahwa xo ya şarey bîvînê. Înan nêwaştê Zazay inan ra abîrîyê u şar birê name kerdenî. Qandê îxbar kerdenî ma nê çî bes niyê?. Tehamûlê inan qîsedê Zazay rê u şar biyayena Zazayan rê çînêbî. Qîsey Zazayîni şîyê inan ra. Zaza çîçîyo, vanê ya Tîrk ya Kürt bîvajîyo. şarê Kürd u zîwanê cî zi lehçey Kürdî bo kî weşdê inan şîro. Zewbî nêbeno. Nêbeno ê xo rê vajê ma Zazayê, ma şarê u şarê do xoserê. No qîse inan rê meno u fermanê idamdê inan îmza keno. E, inan nêwaştê Zazayan xo destan bîn ra bîremnê. Înan waştê kî heme çî zey inan bo u ê xo rê weşweş inan kar biyarê. Înan waştê kî Zazay tim u tim xo rê vajê ma

VIZÉR EWRO EWI MEŞTI

Zerweş SERHAD

Weğtanokî qalê Zazaya(Dîmliya) beno, merdîmî gerekî taynî çîyan biyaro go virî, bî fikreya ewî dima zi bîşo kî dehkada Zazaya(Dîmliya) sero mişore bikero. Hewna vizêr taynî îmbazandê erciyayan gamî eşti raweyî, ganê go na na dehka serî. Teweletê Zazayan dest peyi biçebîya werte, hewl u gîrabî hetan ewro babetînan ame resa na çeçî.

Weğtano kî Serdar u serpilê ewî zanayogê Zazayan Abubekîrî serrda 1985 dî dest peykerdişê vetîştê Ayre (Ariye) kerdî tîrp u tenya bî, ne peyeyî cî biyî ne zi paştîya cî çînébiy. Hetê pererriya zi hukmê cî vēşî çînébî. O bî hendê zanayîştê go, hendê hukmdê goya kewtî rayî(No miyabeyndî finêdî şewşewikê tewşî zi cayênra çebîyayî werte, waşt kî dahkaya Zazaya bigeryo u bîpeyso péro) vēşî kemi gemê cî çînébî.

De hima eyî vernî u peynîya go diyê u hesîbnayê ``Kam sevano wa wunî vajo`` u ``kam kî sekeno wa xorê wunî bikero`` eyrê îlaqe zi nékerdê vēşî meraq zi nékerdê. Çîmkî; ey dahîni go zanayê ewî raya go rînd u rîndî zanayê u

hesîbnayê. O şeno hetan kotî? Kamiya rayî şîro raveyî. Hetênra çînébiyayîşî, hetîra welat u şardê goZazayara durîdî kar kerdişî taynî gîrwe nêbî. Kar u barê hurgî merdîmî zî nêbî. Ekî wunî rîhat u qolayî biyayêse bolnan do go po kerdê. Ekî vizêr dendîk nêçebîyayê êrdî temel nêeştêse, ewro zi bol kesi gîyanan u bêbeğtan miyandî do hewna bigîrweyayê. Labrê éyê hewna zi kelewengî kenê, heddi vēşêrî zi estê ya. Çîmkî oyo aseno, éyê asenê.

Verdê bol çîyan zi zerri lazîm biy, merdîmîy do mergê go biyardên çîman verî. Rezîley, çetîney, bêbeğtey, nêrîndey, nelametey, nêrahatey, keburey saqera biy. Gîrweyî bînkî, miyanîkî ewî bêbeğteya dolabî tadeyayê, gefî waneyayê. Taynî geyrayê seydi, taynî kewtibîy ağıo beden, go şerrê şeran, şahê şahan hesîbnayê u zanayê. Halbu kî, inan rîndî u rîndî zanayê kî şaro gîorê huweno ina. Éyê zerejê keyî biy, ağımağı biy, kelewengî biy, é biy biy peyiwuteyê şardê gîerîbiy. Finê wunî degéyayî u degusyayî bî. Labrê finê dahîni kewtibîy ağıo gani. Nézanayê kî

WULATO

Derdî tî çî giruno, wulato
Nomey tî çî şirino, wulato
Dermun derduno kuluno, wulato
Êr(eyro) kotî bîn destî faşîstun wulato
Wulato, wulato, wulato xelase ma zazayuno
Wulato, wulato, wulato xelase ma zazayuno

Semedey tî sarê xu duno welato
Ek'e ma tî bîarî meyduno
Yena peynîye zalimu wulato
Wulato, wulato, wulato xelase ma zazayuno
Wulato, wulato, wulato xelase ma zazayuno

Zazay ma pyorî bî şaşo wulato
Nêzunî kom-yo rahar-ra şêri wulato
Tî yinî vîr-ra şî wo wulato
Ek'e ma tî bîarî meyduno
Yena peynîye zalimu wulato
Wulato, wulato, wulato xelase ma zazayuno
Wulato, wulato, wulato xelase ma zazayuno

Zaza Yaşar

Kürdiyê, yan zi ma Tırkiyê. Kesê kî nêvazê ma kürdê çîçi inan dest ra biro inan rê bikerê u namey pisi, namey zurkeri, namey itifaqey, namey xayney inananê. Qandê nê çîyan zi çîçi cî dest ra ame inan xopey nêşt u kerd. Çî pisey vajê cî ra vijiyê u hewna zi aya vijêna. Qandê kî inan mahlimandê xo ra, birayandê xo yê Tırkan ra dersa xo weş girotubi u çîyo kî inan ra misaybi o çî rotê şarandê binan. Inan zi zey birayandê xo, şaranê binan xosero hesibnayeni ra haz girotê, kêfê cî ameyê u kêfan ver perayê. Neco qahraman bî, pirê enerjîbî, zey şelalan bî u zeriya cî tim girênayayê. O qet veng nêvinderdê. Çiyana mizul biyê u girweyayê. Meşquliyetê eyo newe zi mesela Zazayan u dahwa Zazayey bi. Ey xo kerd bî hadre kî qandê şardê xo, şardê Zazayan u dahwada inan bîgirweyo. Inan no his kerd bî. Na girweynayeni zi weşdê inan u hesabdê inan nêşiyê. Qandê kî ey do kayê kî Zazayan sero yenê kaykerdenî ê kay ser u bîn bikerdê u maskey bolman ronayê. Inan nêwaştê Zazayan xo destra biremnê. Qandê kî, no qandê inan zayatêdo bol gird bî. Inan bî qahramanandê Zazayana, xoverdayenda inana qüwet diyê u

bî inana qüwet biyê. Qandê kî maskey inan nêroneyê, kayê inan ser u bîn nêbê, çîçi rê mal biyê wa bîbiyayê, seni biyê wa wîni biyayê, vanê Neco bideyaye dest, biyameyê tepîştênî yan zi kîştênî. Neco biyameyê tepîştênî u hepis dî xover bîdayê, inan do fina cî ser siyaset viraştê u piropaganda xo bikerdê, eger xover nêdayê u teslim biyayê do o xayin ilan bikerdê. Xo ra biyameyê kîştênî zi qandê inan roj akewtê, malzeme peyda biyê u do weş u weş siyasetê xo viraştê. Pîlan u pirogramê inan zi no bî u zey inan zi bî. Labirê inan bol rînd zanayê Neco do xover bîdo u heta dalpada gonida xo ya peyni xosero vindero. Na zu do zi qüwet u malzeme bîdo inan. Hemîni bol rînd zanayê kitabda Necoy dî merdenî esta labirê teslim biyayeni çîniya. Inan zanayê o do bêveng nêmano u hemver neheqey vengê xo berz kero. Ey qet wextê dî teslimiyetey qebul nêkerdî. O teslim biyayeni yan zi teslimiyetey rê xerib bî. Vanê ey tim qisey bikerdê, heqiqeti bivatê, vengê xo berz kerdê u neheqey mahkum kerdê. Qandê kî ey na ray weçinê bi u xo na ray rê feda kerd bî. Qandê coy vanê Neco wertera weriştê. Wîni nêbiyayê mesela Zazayan yan zi bendê verdê meselandê Zazayan do seni

biyameyê neqeb kerdenî, çit kerdenî u kilit pirodayenî. Neco heyatî biyayê ey do dahwa Zazacini bıdiyayê. Qandê nê hesabi vanê defterê cı bigêriyayê. İna zanayê wexto kî Neco hepîs kewo do hepîs dî nêşo dawa zazacini bıvino. Qandê kî demna bışê Zazayan qandê dawada xo kar biyarê u qandê şardê xo inan bîdê kıştenî. Bêçareyan, ecızan, şüvenistan hesap nêkerd bahdê Neco'y komê insani, celebê Zazay do werzê u dahwa Zazacini bıvinê. Hesab nêkerd roşnberê Zazayan, verkewteyê Zazayan, nuştoxê Zazayan do bıvıjıyê u lejê şarbiyayeneyda xo bîdê. No çi inan seredê aqıldê xo ra nêravêrna kî, bahdê Necoyan, Ebubekiran seyana, hezarana do bıvıjıyê u qandê şareyda xo sere hewadê u lejê kameyda xo bıkerê. Newe zi werıştê ê kî dahwa Zazacini vinenê inan bı xayıneteya suçdar kenê. Zekî Tırkan inan rê kerd u çiyoy kî inan rê va, ewro ê yê ê çi Zazayan rê vanê. Newe zi dest pey kerdo ixbareya nuştox, roşnber, verkewte, lejwan u welat heskerdoxandê Zazayan kenê. Resman ixbarê inan dewleta Tırkan hetî kenê. Namanê inan, adresanê inan u heme çiyê inan internetan dî, pêserok u

rojnameyandê xo dî danê eşkera kerdenî. Kesê kî dahwa Zazacini vinenê inan jew bı jew ixbar kenê kî Tırki inan tepêşê yan zi inan mahkum kerê kî ê nêşê xo bilunê. Raşteya cı ma jew bı jew bı ixbara danê dest. Qülpi nanê maya, ma rê iftıray kenê u hêriş anê ma ser. Erebanê ma, keyanê ma qerşun kenê. Wazenê ma koçikê awı dî bıfetisnê. Wini camêrdiyê wa şirê ê kî inan qetıl kenê inan ra heyfê xo bigirê. Ey merdımê ecızı, şıma yê hesabê çiçi kenê? Newe hesabê çarşı u ê bazariya pê nêmaneno. Dınyayo roj bı roj vırêno, roj bı roj ravey gami erzeno, labirê şıma yê hetê peya şınê, hetê peya gami erzenê. Şıma yê hetê şovenisteya, hetê siyayeya, hetê zalımeya, hetê bêinsaneya şınê u wazenê kî şarê Zazayan wertera hewadê. Şıma hezar lıncı zi berzê ma, hezar qülpi zi mayanê, ma ixbar zi bıkerê ma dahwada xo ra fek nêvıradanê u şıma rê mil nêronanê. Vanê şıma na zuwerı bol rınd bızanê, ma na seata tepeya koley koleyan u koley şıma nêbenê. Şıma se bıkerê se nêkerê şıma nêşenê fekê ma bigirê u dahwada ma vero bend bê. Silehê şıma do pey dı pıro do u qerşuno kî şıma yê wazenê roşnber, nuştox u welat heskerdoxandê Zazayanê, o do pey dı biro şıma ro. Dınya do lanet bıwano şıma serdı u zey ê

Zaza Yaşar

AY MIRÎ

Ez ha alamanîya do ay mirî, mirî, mirî
Yo caêk dûrı da wo, gueştarî bıko, bıko
Şerevdîn kotı mı vîro ay mirî, mirî, mirî
Çabaxçur kotı mı vîro ay mirî, mirî, mirî

Waştîye mı kotı mı vîro ay mirî, mirî, mirî
Ez ha zaf dûrı dî, alamanya do, ay mirî, mirî, mirî
Ez hun xu-dî, ha çabaxçurı dî, ay mirî, mirî, mirî
Ez hun xu-dî, ha çabaxçurı dî, ay mirî, mirî, mirî

H E S R E T É W U L A T Í

TI
Tı gerena a yena mı wîkê mı
Tı nêşkena mı ca verdo u şêri
Tı mı vîna, tı mira heskerd, tı mı wâşt
Tı hîn' mı fehmkerd
Tı hîn' nêşkena mı caverdo şêri
Tı gerena a yena mı wîke mı
Tı hunce mira heskena
Tı gerena a yena mı wîke mı
Tı hunce mira heskena.....

Çıra

Gül mı bı wışk destun mıdı
Ez pawenu waştîyê mı nê(ye)na, çıra?
Tijê mı kotı pey kueyuno.
Tı şew o ruc nêameya, çıra?
Çıra rınde mı, waştîye mı çıra?
Çıra hal aşıgun îna wo çıra?
Çıra waştîye mı çıra?
Çıra zêrr çoy zê gecun duna vatiş, çıra?

LEQMATIK

Arédayox: Cihat- Kar

Luyé luyé
Paraguyé
Dimsekuyé
Seri ayré ra
Bini ayre ra
Ayré vera
Ayré peyra
Bawkal diya dimi hewi ra
Luy xu ker qulé keri ra
Dikew qolew
Vazda golew
Gol peysa
Dik niyasiya
May luy geweyra
Loqley verday sinzérey ra

XAL ÉVDÍ

Arédayox: Cihat-Kar

Ticé ticé aku
Pey banan ra raku
Xal Évdi gavanu
Pıstın yı pır nanu
Baré ma nédanu
Baré Xeribaban danu

diktator, zalım u şovenistandê binan şıma mahkum kero. şıma qırıfıyayê şıma yê yenê ma ser. Verdê wa jewnay birê ma ser u ma lejê xo hemver inan bıdomnê. Se biyo şıma, şıma xo kerdo vıran u eşto piyase. Ma yê xo rê vanê ma Zazayê, ma şarê, şarêdo xoserê, se beno şıma, şıma yê xo dirnenê, xo qahirnenê, linci erzenê ma u ma ixbar kenê. Ma ra fek vıradê. Hedefê ma şıma niyê u vanê hedefê şıma zi ma nêbê. şıma yê nêzanê şıma yê se vanê. Qay çıyo kî şıma yê vanê goşê şıma yê niyaşnawenê. Beso qülpi mayanê, linci berzê ma u ma tehdit bıkerê. Heyf, heyf şıma rê şıma zi ê çemberi ra ravêrdi. şıma şaşbiyê u nêzanê bı çı hesaba qülpi mayanê u namanê ma jew bı jew ixbar bıkerê. şıma yê wazenê sucê xo, kerdenanê xo berzê ma ser. Labirê şıma yê se kenê se nêkenê nêşenê ser kewê. şıma şaşbiyê şıma yê nêzanê kamci ray xover şanê u kamcin ray ra şırê. Ez rınd u rınd zana şıma yê wazenê ma koçikê awı dı bıfıtısnê, labirê a ya nêbena. şıma zanê ma u tarix şahêdê nê kerdenandê şıma yê. şıma qe nêfıkrênê, şıma Zazay xo miyan dı asimile kerdı. Na şıma rê bes niya heta ewro şıma ma qandê dawayandê xo kar ardi. Bı

hezarana xortê Zazayan, camêrdê Zazayan qandê dawada şıma refandê şıma dı amey kıştênı, amey şehid kerdenı. Hendayê goni besê şıma niya. Çı faydey ma, dı nê lejêdê şıma dı esto u qandê ma çı rayê zelali do bıvıjiyê werte. Qe şıma nêşermayênê şıma fek erzenê nuştox, roşnber u welat heskerdoxandê Zazayan. Qe verê ridê şıma sur nêbeno şıma linci erzenê ma u qülpi nanê ma ya. No yo qerekerê şıma, no yo ray diyayena şıma, no yo hendayê zahmetey antena şıma, no yo qandê dawada xo şehid kewtena şıma. Wexto kî kes çiyê xo rê wazeno, vanê ê çı ê binan rê zi bıwazo. şıma yê serbesteya xo wazenê, ma yê zi serbesteya xo wazenê, ney dı çı zerarê şıma esto?. Kotidê Awrupa dı şarandê binan ra şari ameyê u qeçekê şarê berdê u bı zora zıwanê xo cı rê dayo mısınayenı. Labirê şıma berdi. şıma qeçê ma zora hewaday koyan, zora berdi zıwanê xo cı rê da mısınayenı u asimile kerdı. Çıyo kî şıma kerd yan zi şıma yê kenê, Tırkiyê nêkenê. Tırkan Tırkiye dı kerd, labirê Awrupadı nêkerd. Bê şıma Kamci şar ame bı zora qeçê şarnay berdi dernegandê xo dı dersa zıwandê xo dı cı u ê asimile kerdı? Kê, kê no çı kerd?. Wexto kî ma nê çıyan vanê, nê çıyan nuşnenê ma benê

merdimê miti, merdimê Tırkan. Qandê kî nê raştiyê ey ra raştey tim u tim talla. Ma yê raştey vanê, dîşmeneya kesi nêkenê. Ma şîma xo rê dîşmen nêvinenê. Labîrê kesê kî ma xosero hesabnenê, kesê kî ma inkar kenê, kesê kî ma ixbar kenê kam benê wa ê bê, dostê ma niyê, neyarê ma yê. Kesê kî ewro ma ixbar kenê Tırki niyê, nay herkes zano. şîma zanê şîma heta ewro çiçi kerd. şîma biserana Seyfi Cengiz, Ebubekir Pamukçi, Zılfî Selcan u dîha dîha zey ninan tehdit kerd. Ebubekir Pamukçi zi zey Necoy taytaynan kışt. Neco ixbar kerd, da tepîştênî u kışt, Ebubekîr zi qanser kerd u kışt. Qatîlê ninan kamiyê? Çî zerarê rehmeti Ebubekîri resabî şîma? Kêrê ey se kerd bî? Çîrê şîma hendayê şî ser. şîma hend camêrdî bî bîhezaran merdimê Saddami, ê Humeyni u ê Tırkan no welat dî estîbî, çîrê şîma nêşî inan ser u şîma şî ey ser? Bêterê faşîstê Tırkan, qetîlî Avrupadî estîbî, çîrê şîma inan rê qüzülqût nêva. şîma çîrê cî rê ifîray kerdî, o teniya verda u qahrî ver kerd nêweş. Na zu zi qatîley niya, vajê?. Kesi merdimê kışt, çî babeta beno wa bîbo qetîlê cî yeno hesabnayenî. şîma yê ewro ma ixbar kenê, na zu şîma rê

umîşbena, vajê?. Ez wîni texmin kena fîrsend şîma dest kewo u şîma birê hûkmi ser şîma do ma ra jewî weş nêverdê. şîma rê çîttê qîsey mî estê, destanê xo ma sera bancê u ma rîhat verdê. Çend heqê şîma esto dawa şareyda xo vînayenî, hendî zi heqê ma esto. Ma bî şardê ma ya verdê. Ma nêwazenê koley koleyan bê. Heta şîma niyamey ma ser, qûlpi ma ya nênay u lîncî niyeştî ma, ma şîma ser çîyê nênuşna. şîma werîştê şîma yê ma inkar kenê u xo sero hesabnenê. Na zu rê şîma amin vanê, ma zi vajê. Ma xosero hesabnayenî ra fek vîradê, fek vîradê wa şarê ma bî xo qerarê xo bîdo. Ez xo qereçî bîvîna, ez qereçîya, hendî basîto. Ma yê xo şar vînenê u vanê ma şarê Zazayanê, qediyê şî. Heqê kesî çîniyo qandê nê çî ma mahkum kero. U na zu zi gorey qanunandê Awrupa suco. Necoy, Ebubekîri nêmerdê u ma miyandîrê. Ma inan xo vîra nêkenê u ê vîrdê ma ra nêşînê. Wa bîcîwiyo jewbîyayena Zazayan, wa qahr bo zalîmey, kolonyalistey, şovenistey, diktatorey, inkarcîyey. Qandê serbesteyda Zazayan u ê şarandê bîndestanê bînan dest desta, paştîpaştîya, bêrê...bêrê. Ayabê, ayabê şarê Zazayan. Bîcîwî Hereketê milîyê Zazayan. Bêrê a xo, bêrê kokdê xo ser xortê

bakînce, Zaza hareketi olarak çok zengin bir potansiyele sahip olduğumuzu rahatlıkla söyleyebiliriz. Bu yüzden diğer örgütlere göre gerçekten çok daha şanslıyız. Farklı politik geleneklerden gelen arkadaşlarımızın çok zengin deneyimleriyle ulusal harekete katıldıklarına inanıyoruz. Ulusal hareketimiz bu arkadaşlarımızın deneyimlerinden yararlanmalıdır. Ancak Türkiyeli ve Kürdistanlı örgütlerin üst üste aldıkları yenilgiler ve bugün içinde buldukları acıklı duruma bakarak, onlardan ulusal harekete gelen arkadaşların bir çok yanlışlıkları da beraberlerinde getirdiklerini kabul etmek gerekiyor. Burada ulusal harekete düşen görev, titiz bir ayıklamayla yanlışları atmak, ve doğrulara sahip çıkarak onları daha da geliştirmektir. İdeolojik politik çizgimiz belirginleşmeli ve Zaza yurtseverliğinde karar kılmalıdır. Bizim politikamız hiç bir ezilen milletin varlığını inkara yönel-

emez ve bu inkara karşı ideolojik politik mücadeleyi temel ilke olarak önüne kor. Biz bir milletin başka bir millet tarafından sömürülmesine ve tahakküm altında tutulmasına karşıyız. Temel felsefemiz: eşitlik ve özgürlüktür. Zaten karşılıklı eşit güç dengeleri sağlanmadan, oluşturulacak birlik ve beraberlikler kalıcı olamaz, sürekli olumsuzlukları bağrında taşır. Birikimlerin bir başarısı olarak, oluşturulan birlik, Kongrede çoğunluğun iradesini temsil etmektedir. Ve bu irade bir gerekliliğe cevap vermiştir. Yurtsever duygularımızla selamlıyoruz. Ulusal hareketin başarı ve kazanımları programını pratige taşımaya anlaşıyor. Bunu hayata geçireceklerde yursevenlerdir. Halkımızın tarihin simgesi Kırmızı bayrak`ı (Surik) mücadele alanlarına taşıyalım. Özgür ve eşitlikçi bir yaşam için mücadele ağımızı geliştirelim. Saygı ve sevgilerimle

F
e
r
h
a
t

``Benden sonra tufan`` mantığıyla bir çırpıda bir yapı, diğer bir yapıyı insani ahlak ve sınırlarını zorlayarak, Ajan ve MİT ilan edebilmekte ve bunu da örgüt hanesine başarı olarak eklemektedir. Bu tehlikeli ve çirkin anlayışın kabul ve hoş görülebilecek hiç bir tarafı yoktur. Bize göre bu anlayışı dayatmak isteyenler, ne olduklarını idia ederlerse etsinler, bu anlayışın sözlükteki karşılığı; provakatörlüktür. Bizim; halkımıza ve gençlerimize yabancı olan kavramları, onlara rağmen, dayatma gibi lüksümüzde olamaz. Biz, bizleri ilerletmeyen, gerileten ve birliğimiz önünde engel oluşturan kavramlara da itibar etmeyeceğiz. Bu tür akımlar öz itibarıyla Zaza milli mücadelesine büyük zarar ve tahribatlar vermişlerdir. Biz bu yanlışları tekrarlamak arzu ve niyetinde değiliz. Zaten halkımızda bu tür gayret sahiplerinin kendilerine verdiği zararların bilincinde olduğu için, bu ve benzeri fikir ve düşüncelere itibar etmeyip, uzak durmaya çalışmıştır. Bu demek değildir ki, dışımızdaki güçlerle hiç bir alanda itifak yapmayacağız. Halkımızın ve tüm ezilenlerin varlığının inkar edilmediği her

platformda, koşulları ve şartları göz önünde bulundurarak yer alacağız. Itifaklar ve ilişkiler varlık nedenimize yönelmedikçe, eşit ve özgür bir ortamda dayanışma ve itifakı gündemde tutmak ilkelerimiz arasındadır. Yani yurtsever hareketimiz, ulusal demokratik mücadeleden çıkarı olan, tüm halk çevrelerini kucaklayabilecek, öncü ve geniş bir cepheden yana olacaktır. Dolayısıyla bizim için politik kaygılardan ziyade, esas olan halk gerçekliğimizdir. Bu çizgimizi sürekli ön planda tutup, insanları eleştirirken, bu gerçekliği ölçü alacağız. Politik mücadelede çok renklilikten korkmuyoruz. Tam tersine çok renkliliğin, mücadelenin daha sağlıklı bir şekilde gelişmesine katkıda bulunacağına inanıyoruz. Örgüt içi ilişkilerde de bu böyledir. Ancak bu konuda son derece dikkatli olmamız gerekiyor. Yeni bir davranış biçimini benimsemek konusunda tutucu olmaktan mutlaka kaçınmalıyız. Eğer farklı bir gelenekten gelen bir arkadaşımızın beraberinde getirdiği daha olumlu ve denenmiş bir davranış biçimi örneği varsa, bunu benimseyip hayata geçirmekten kaçınmamalıyız. Meseleye böyle

Zazayan. şareyda xo ra, Zazayeyda xo ra meşermayê u xo kesi sero mehesibnê. şıma nê Tırkê, ne Kürdê, ne Erebe, ne Farisê u ne zi herwına. şıma şarê,

şarê Zazayanê, meşermayê...! Vengê xo berz kerê, bıqirê u vajê ma Zazayê, ma şarê, şar.....!

NECMETTİN' O VEYNDANO

Qe yeno şıma viri
Zindané Diyarbekir`i
Qirina may, piy, bıray u cınıyan
Ew qeçekê seyquran
Peyniyê caxan u vengê Neco`yan
Wertedê çiledê zımistan`id
Lingandê warwaya texda u zorderey miyand

Qe yeno şıma viri
Rıjyayena guniya şehidan
Ew ters u lertzê dışmenan
Sızıyê mayan, piyan, waran u bırayan

Qe yeno şıma viri
Bewrani perayê pey caxa u cıhar désanra
Xeberi resnayê Diyarbekir`ra Metris u Mamak`irê
Qandê serbesti u bırayini

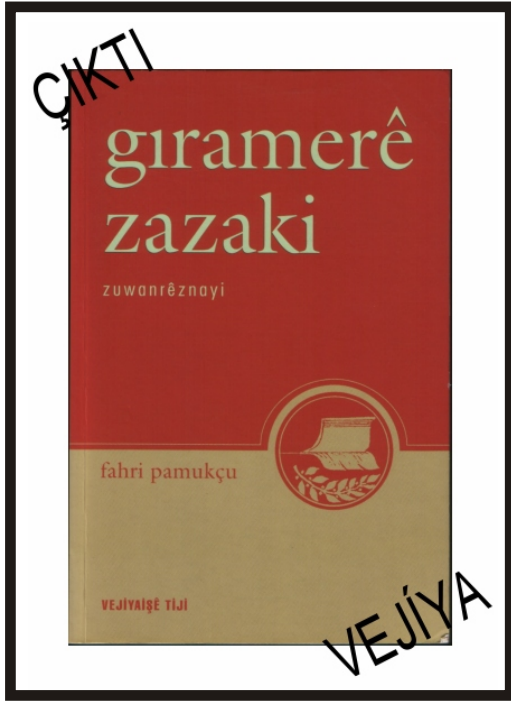
Qe yeno şıma viri
Bê vengê u bê heseya dinyay
Derdê kulê zerida ımbazan
Ew vengê Necoyê zeydê vengdê mawzeran

Qe yeno şıma viri
Gunida inana erdıya welati awdeyabı
È erda sero vılikê resay bi
Ew reng`rengi u babet babeti

M. Çermug

Necmettin Büyükkaya
1943-1984

ÇÖZÜMSÜZLÜK AŞILMIŞ SAFLAR NETLEŞMİŞTİR

Zaza milli meselesi ülkede ve uluslararası platformlarda, sorunun temsili düzeyinde bir örgütlülüğü nihayet yakalama başarısını elde etmiştir. Zaza ulusal meselesine dayatılmaya çalışılan belirsizlik ve çözümsüzlük; nihayet aşılmıştır. Olumsuzlukların aşılmasında en büyük başarı; Zaza hareketinin ideolojik ve politik kararlılığıdır. Temsil düzeyindeki

bir örgütlenmeyi sürekli sekteye ve çıkmaza sürüklemeye çalışan çevrelerle yoğun bir tartışma süreci başlatılmış ve saflar netleşmiştir. Elbetteki Zaza aydın ve yurtseverlerinin, bu çözümsüzlüğün aşılması yönündeki çalışmaları küçümsenemez. Uzun bir süreci kapsayan birlik tartışmaları; tüm olumsuzluk ve eksiklik ve saldırılara rağmen, Kongreyle taçlandırılmıştır. Bu başlı başına bir başarıdır. Bu başarıyı ilerletmek, maddi ve manevi güce dönüştürmek, her Zaza aydın demokrat, işçi, Köylü ve emekçisinin görevidir. Bu gerçeklik böyle algılanmalı ve bu yapı halkımızın temsili yönünde kitlelerle bütünleşmelidir. Aynı zamanda bu oluşuma güç vermek açıklamaya çalıştığımız çözümsüzlüğe prim vermemekle eş anlamlıdır.

Bu aşamadan sonra gereksiz polemik ve tartışmaların tersine, gideceğimiz adres; halkımız olmalıdır. Biliyoruz ki, bu girişimide sabote etmek isteyen çevreler olacaktır. Onlar iş yapmaktan çok, eleştirilerle meşguldürler. Biz olabilecek her türlü karalamalara ve saldırılara, örgütlü gücümüzü pekiştirerek cevap vermek

zorundayız. Eger bir tartışma bizi ve mücadelemizi ilerletiyorsa, tabiki tartışmalıyız. Yok sırf bu tartışmalar ``çamur at izi kalır`` kampanyasına dönüştürülmek isteniyorsa, en hayırlısı bu tartışmalardan uzak durulmalıdır. Meselenin özünü saptırmaya çalışan bazı çevreler, politik kaygılarından ve kendilerine olan güvensizliklerden dolayı, kazanımları sürekli başa alma gibi, yanlış ve sekte bir tutum içine girmişlerdir. Bu tahamülsüzlüklerini bazı kalıplaşmış ve ajitasyondan öteye gitmeyen, fikirlerle açıklamaya çalışmışlardır. Bu çevrelerde tespit edebildiğimiz, en belirgin özellik; kendi politikalarını kendi bağımsız çizgileriyle değilde, başkalarına göre hayata geçirme anlayışıdır. Tipik küçük burjuva anlayışının karakterisklerini yansıtmaktadırlar. Dolayısıyla politikada netlik yerine, kaygı ve endişeleri politikalarının ana merkezine koymuşlardır. Kısa vadeli mücadele biçimini esas aldıklarından, uzun vadedeki kazanım ve başarılarla tahamülsüz ve sabırsızdırlar. Bu anlayış onları gerici bir ortama çekmektedir.

Bu çözümsüzlüklerini aşmadan, bu çizgide kararlı politikalar üretmeleri mümkün değildir. Haklı bir mücadelenin savunucuları, mücadeleyi kisisel bazda ya da Alevi, sunii ayrımı biçiminde ele almazlar.

Toplumun genel çıkarlarını politikalarının ana ilkesi olarak görür ve görmek durumdadırlar. Demokrat ve yurtseverlerin en belirgin özelliği; Zaza halk gerçekliği ve tüm mazlumların çıkarları olmalıdır. Gelenegimizi ve çizgimizi kavrayabilenler bizim, Zaza özgürlük ve kimlik mücadelesini yürüten her kesime sahip çıktığımızı açıkça görecektirler. Bize göre Zaza halkının çıkarlarını gündeme getiren, karalama ve temelsiz eleştiriler içermeyen, her çalışma değerlidir ve mutlaka desteklenmelidir. Biz Piya geleneğinden gelen eğilim olarak, bunu teori ve pratik çalışmalarımızda sürekli savunduk. Özellikle değişik eglimden gelen bazı çevreler; Türkiye ve Kürdistan Demokratik ve ulusal bağımsızlık mücadelesinde; bir çok devrimci, demokrat ve aydınının yaşamına mal olan yanlış, sekte ve faydacı anlayışı yurtsever hareketede buluşturmak arzusundadırlar.